

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVA

**ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE
NATIONAL AUDIT OFFICE**

Br. Dokumenta: 23.7b.1-2016-08

**IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJEM FINANSIJSKOM IZVEŠTAJU JAVNOG
PREDUZEĆA KOSOVSKE ŽELEZNICE - TRAINKOS - DD
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2016**

Priština, Maj 2017

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da doprinesemo zdravom finansijskom upravljanju u javnoj upravi. Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije u javnom sektoru i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu odgovornost javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o revizorskom mišljenju o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Javnog Preduzeća (*Kosovske Železnice – Trainkos DD*), u konsultaciji sa VD. Pomoćnice Generalnog Revizora *Vlora Mehmeti*, koja je nadgledala reviziju.

Izveštaj i izdato mišljenje su rezultat revizije izvršene od strane *Ganimete Dalloshi (Vođa tima)* i *Valmira Jonuzi* pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije *Enver Boqolli*.

TABELA SADRŽAJA

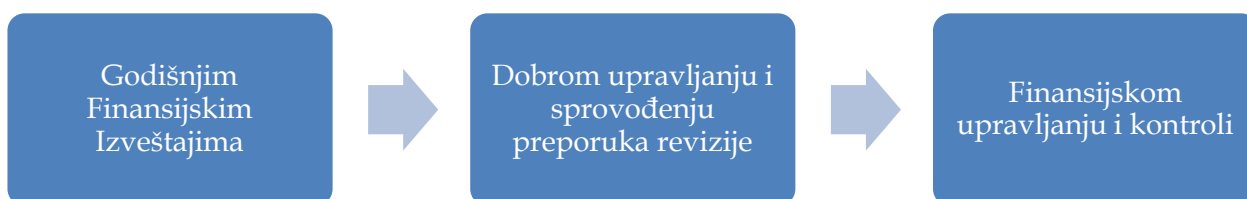
Opšti sažetak	4
1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	6
2 Upravljanje.....	11
3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola.....	15
Dodatak I: Pristup i metodologija revizije	31
Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR ...	32
Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine.....	35

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjeg finansijskog izveštaja Kosovskih Železnica – Trainkos DD (u daljem tekstu Trainkos) za 2016 godinu – koja određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2016 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije. Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije¹, od datuma 28/10/2016.

Naša revizija se fokusira na (detaljno je prikazano u Dodatku 1):

Nivo rada obavljenog od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2016 godinu, direktno odražava kvalitet unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Trainkos-a.

Mišljenje Generalnog Revizora

Protivno mišljenje

Godišnji finansijski izveštaji ne predstavljaju objektivni i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima.

Ostala pitanja

Godišnji finansijski izveštaji Trainkos-a za godinu završno sa 31 decembrom 2015-god su revidirani od drugog revizora.

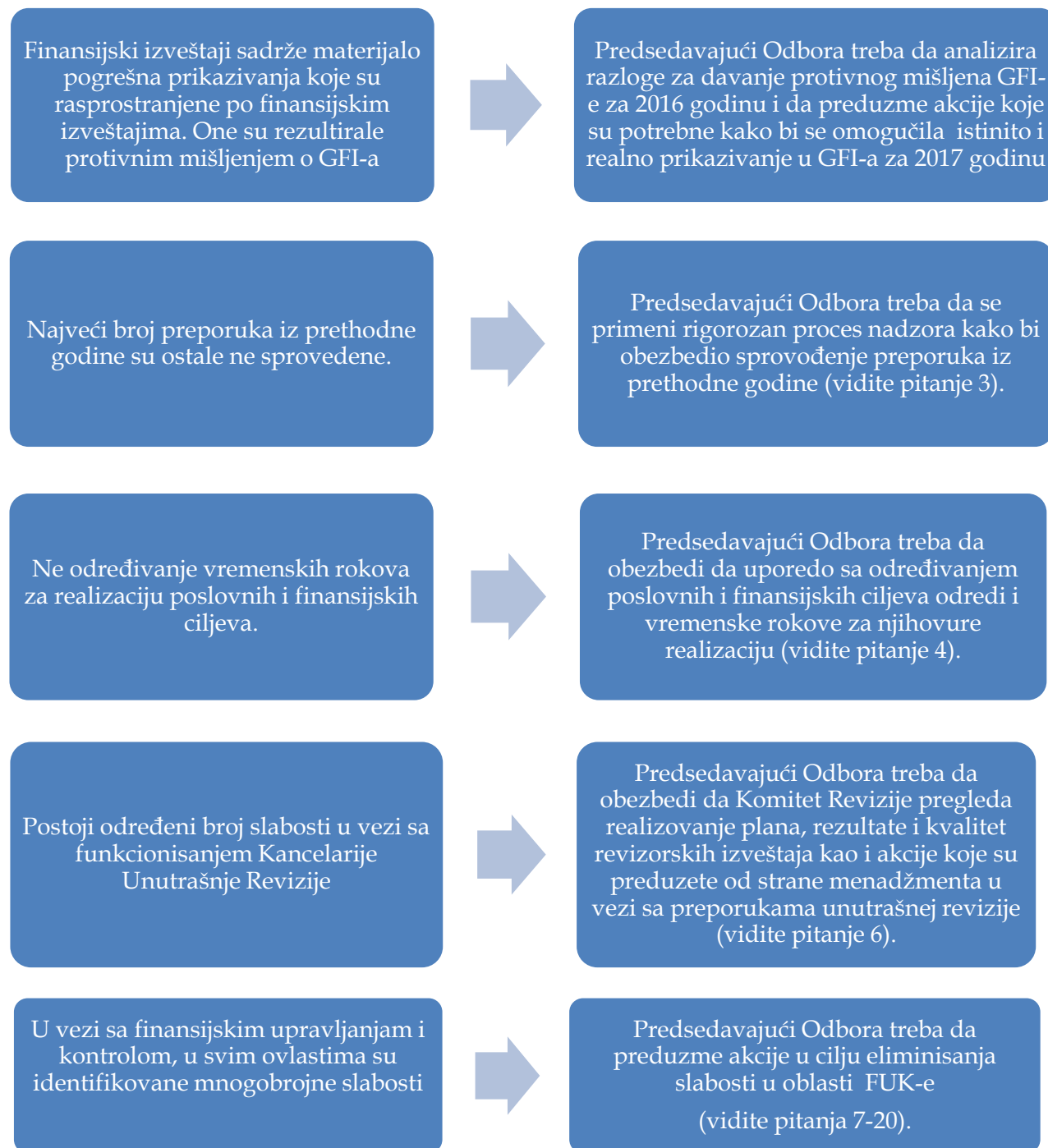
Za opširnije vidite Odeljak 1.2 ovog Izveštaja.

Dodatak II, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

¹ Pojam "Spoljni Plan Revizije" je zamena pojma "Memorandum Planiranja Revizije"

Želimo da zahvalimo Predsedavajućeg Odbora i njegovo osoblje na saradnji tokom revizorskog procesa.

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor Predsedavajućeg Odbora – revizija 2016

Predsedavajući odbora je uzeo u obzir i složio se sa detaljnim nalazima i zaključcima revizije i založio se da će adresirati date preporuke.

1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

1.1 Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usklađenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a.

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usklađenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost deoničaru i javnom mnjenju da su pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da se može preduzeti jedna sveobuhvatna revizija.

1.2 Mišljenje Revizije

Protivno mišljenje

Revidirali smo Godišnjih Finansijskih Izveštaja Trainkos-a za godinu završno sa 31 Decembrom 2016, koji uključuju izveštaj o finansijskom stanju, izveštaj o prihodima, izveštaj o protoku novca, izveštaj o promenama u bilansima i objašnjavajuće beleške.

Prema našem mišljenju, usled efekata koji su navedeni u paragrafu Osnove za Protivno Mišljenje, Godišnji Finansijski Izveštaji ne predstavljaju ispravan i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima za godinu završno sa 31 decembrom 2016, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva (MSR), Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (MSFI) i Zakonima Kosova. Finansijski izveštaji su pripremljeni na osnovu akrealnog principa računovodstva, Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Zakona br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama).

Osnova za protivno mišljenje

Naša osnova za protivno mišljenje je nastala usled sledećih razloga:

- Prema MSR-a, račun je na čekanju je privremeni račun a u vreme kada se priprema pregled za finansijsku poziciju ni u kakvim okolnostima ne treba da bude račun na čekanju. Kod računovodstvenih podataka, sa kreditne strane postoji iznos od 340,000€ ua opisom "pasivne van bilansa". Međutim na analitičkoj kartici ne postoje jasni opisi da se shvati sadržina ovog iznosa, jedini opis je regulisanje u skladu sa poravnanjem.
- Vrednost rezervnog kapitala koja je prikazana na GFI-a je kao rezultat neusklađenosti računovodstvenih podataka i finansijskih izveštaja potcenjena za 269,668€.

-
- Kod dugoročnih obaveza, predstavljeni su drugi naplatni računi u iznosu od 227,196€. Međutim ovaj iznos sredstava je tokom 2016-god, prikupljen od druge strane preko izvršnih postupaka. Mi takođe nismo uspeli da identifikujemo koji je bio iznos koji se zadužuje tokom upisa ovog iznosa. Takvo jednostrano upisivanje je uzrokovalo netačno prikazivanje finansijskih izveštaja.
 - Računi potraživanja koji su prikazani na godišnjim finansijskim izveštajima su kao posledica neusklađenosti između računovodstvenih podataka u GFI-a potcenjeni za 124,314€. Preduzeće takođe nije uspelo da pošalje devet potvrdnih pisama u iznosu od 278,869€, uz obrazloženje da im nedostaju adrese klijenata i da nemaju dokaze (fakture ili ugovor) koji dokazuje da iznos koji je upisan kao potraživanje pripada klijentu, a računovodstveni podaci o ovim klijentima postoje. Od potvrdnog pisma koje smo dobili od strane jednog klijenta Trainkos-a, iznos duga je 67,839€, a na računovodstvenim podacima Preduzeća ovaj dug se vodi kao 44,047€, što pokazuje potcenjivanje za 23,791€. To se desilo usled neusklađenosti računovodstvenih podataka sa klijentima.
 - Vrednost zaliha koji prikazan na GFI-a je u poređenju sa računovodstvenim podacima potcenjena za 40,944€. Tokom fizičkog prebrojavanja zaliha od strane komisije za fizički popis, vrednost zaliha je bila za 73,550€ veća od vrednosti koja se vodi u računovodstvenim podacima. Ova razlika nije upisana na računovodstvenim registrima, što je i dovelo do potcenjivanja zaliha.
 - Objašnjavajuće beleške ne pružaju potpune i tačne objašnjavajuće informacije o svim stavkama koje su predstavljene na GFI-a, za detaljnije vidite pod-odeljak 3.7.
 - Ne revalorizacija ne obrtnih sredstava. Prema MSR 36 revalorizacija imovine se treba izvršiti najmanje na svakih 3 do 5 godina. Trainkos nije izvršio revalorizaciju imovine još od osnivanja.
 - Ne registrima ne obrtnih sredstava nisu bile upisane imovine (računari, laptop računari, nameštaj itd.) koje u skladu sa MSR 16 ispunjavaju kriterijume za priznavanje. Vrednost ove imovine se ne može proceniti. To utiče na netačan prikaz vrednosti ne obrtne imovine.
 - Osim grešaka koje su pomenute iznad, identifikovali smo i ostale ne materijalne greške u upisivanju i prikazivanju naplatnih računa, ekvitetu i ne obrtne imovine na GFI-a, koje su detaljnije prikazane po relevantnim poglavljima ovog izveštaja.

Izvršili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Prema etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju godišnjih finansijskih izveštaja Budžetskih Organizacija i JP-a na Kosovu. NKR je nezavisna od Trainkos-a i ostale etičke odgovornosti su ispunjene u skladu sa ovim zahtevima. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše protivno mišljenje.

Ostala pitanja

Godišnji finansijski izveštaji Trainkos-a za godinu završno sa 31 decembrom 2015-god su revidirani od drugog revizora, koji je u vezi sa ovim finansijskim izveštajima dana 29 april 2016-god, izrazio kvalifikovano mišljenje jer: otvaranje računa za fiksnu imovinu nije tretirano preko osnovne dokumentacije, jer su bili zajednički "Trainkos" i "Infrakos"; preduzeće nije revidirano sa poreskih organa u vezi sa fiskalnim pitanjima za 2015-god; razlika inventara-zaliha na izveštaju o finansijskoj poziciji ima razliku od 11,902€ u odnosu na izveštaj komisije za popis zaliha; bilansi potraživanja odnosno naplatnih računa nisu potkrepljeni potvrdama od kupaca odnosno snabdevača i zbog toga što preduzeće vrši svoju ekonomsku delatnost sa finansijskim gubicima koje pokriva subvencijama i podrškom koju dobija od Vlade Kosova.

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne za Upravljanje i GFI

Predsedavajući Odbora Trainkos-a je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje GFI u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva (MSR), Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (MSFI) i Zakonima Kosova. Finansijski izveštaji su pripremljeni na osnovu akrealnog principa računovodstva, i odgovoran je za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Zakona br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama).

Predsedavajući Odbora, je odgovoran za obezbeđivanje nadzora procesa finansijskog izveštavanja JP.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja. Naš cilj je da dobijemo razumnu sigurnost da godišnji finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Materijalno pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, ona individualno ili u grupi mogu da utiču na odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske

postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu predstavljanja finansijskih izveštaja.

1.3 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da JP deluje u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Zahteve Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama);
- Zahteve Zakona br. 02/L-123 o Trgovinskim Društovima;
- Zahteve Zakona br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama);
- Zahteve Zakona br. 04/L-014 o Računovodstvu, Finansijskom Izveštavanju i Reviziji;
- Zahteve Zakona o Javnim nabavkama (sa izmenama i dopunama)
- Zahteve Uputstva br. 02/2013/MF o strukturi i sadržaju Godišnjih Finansijskih Izveštaja; i
- Od JP se takođe zahteva da pripremi sledeće izveštaje:
 - Statut JP-a;
 - Poslovni Plan;
 - Tromesečne izveštaje;
 - Godišnje izveštaje;
 - Izveštaj merenja zadovoljenosti Klijenata;
 - Nacrt plana i završni plan nabavke na vreme.

Pitanje 1 - Izrada Godišnjih Finansijskih Izveštaja - Visoki prioritet

Na našem memorandumu pred revizije koji datira 14/12/2016, naglasili smo neka pitanja u vezi sa finansijskim izveštajima koje i mogu uticati na mišljenje. Naglašena pitanja nisu adresirana. Kao posledica toga na nacrtu finansijskih izveštaja koji nosi datum 15/02/2017 bile su potrebne neke finansijske ispravke kod pregleda finansijskog stanja, pregleda prihoda, pregleda razlika ekviteta i kod objašnjavajućih beleški koje su bile praćene materijalnim greškama. Uprkos našim sugestijama mi smo ipak identifikovali nalaze koje smo predstavili kod osnove za mišljenje

Imajući u vid gore navedeno, finansijski izveštaji koji su pripremljeni od strane Izvršnog Načelnika i Glavnog Finansijskog Službenika prilikom dostavljanja GFI-a kod Odbora Direktora, se ne mogu smatrati tačnim jer su identifikovane materijalne greške.

1.4 Preporuke za prvi deo izveštaja

- Preporuka 1** **Visoki prioritet** - Predsedavajući odbora treba da obezbedi da je izvršena jedna analiza za utvrđivanje razloga za davanje Protivnog mišljenja. Trebaju se preduzeti akcije za adresiranje pitanja na sistematski i pragmatičan način kako bi se ispravile greške na godišnjim finansijskim izveštajima i da se obezbedi njihovo tačno i istinito prikazivanje.
- Preporuka 2** **Visoki prioritet** - Predsedavajući odbora treba da obezbedi da su postavljeni efektivni procesi da bi se potvrdilo da plan izrade GFI-a za 2017 godinu adresira sva pitanja koja se tiču usklađenosti. To takođe treba da uključujući pregled nacrtu GFI od strane menadžmenta, sa posebnim fokusiranjem na poljima sa visokim rizikom i/ili poljima gde su u prethodnim godinama identifikovane greške. GFI-i se trebaju odobriti samo je su prema njihovima nacrtima sprovedene sve potrebne kontrole.

2 Upravljanje

2.1 Uvod

Efektivni aranžmani upravljanja su ključni za Trainkos kako bi na uspešan način upravljao izazovima sa kojima se suočava za obezbeđivanje pružanja boljih usluga u korist poreskih obveznika i ostalih korisnika usluga.

Ključna alatka u podršci efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje da menadžmentu pokušava da razvije postojeće procese i kontrole.

Drugi deo pregleda aranžmana upravljanja odražava pregled:

- oblasti aranžmana upravljanja u kojima su potrebna važna poboljšanja i tamo gde mi verujemo da naše preporuke mogu generisati pozitivna poboljšanja, uključujući i pregled sistema Unutrašnje Revizije, podele zadataka, ispunjavanja zahteva (zadovoljstva) klijenata. i
- oblasti finansijskog upravljanja i kontrole koje su identifikovane preko našeg revizorskog rada uključujući i specifičan rad koji je usmeren ka pitanjima usklađenosti sa ključnim sistemima prihoda i troškova (ove oblasti su razmatrane u 3 poglavlju ovog izveštaja).

2.2 Opšti zaključak o upravljanju

Postoje praznine u postojećim aranžmanima upravljanja u Trainkos-u kao što su: ne sprovođenje preporuka iz prethodne godine, ne određivanje vremenskih rokova u vezi sa poslovnim i finansijskim ciljevima na poslovnom planu, sistem unutrašnje revizije nije potpuno efektivan u jačanju unutrašnjih kontrola.

Sprovođenje preporuka spoljne revizije iz prethodne godine ključno sredstvo u podržavanju efektivnog nije uzeto u obzir od strane menadžmenta Trainkos-a. To je jedan pokazatelj da se Trainkos nije potrudio da razvije postojeće procese i da ojača kontrole u mnogim oblastima.

Trainkos je usvojio poslovni plan za 2016 godinu, ali isti ne sadrži vremenske rokove za realizaciju poslovnih i finansijskih ciljeva. Nedostatak vremenskih rokova za realizaciju poslovnih i finansijskih ciljeva onemogućuje njihovo praćenje sa smislu vremenskih kada bi se ovi ciljevi trebali realizovati.

Dalje, sistem unutrašnje revizije kao ključna veza sistema unutrašnje kontrole nije uspeo da podrži menadžment u vezi sa evaluacijom unutrašnjih kontrola u preduzeću. Ne identifikovanje finansijskih grešaka u reviziji finansijskih izveštaja iz 2015 godine, je rezultiralo time da se ove greške prenesu na finansijske izveštaje u 2016 godini. Međutim i onda kada su date preporuke od stran unutrašnje revizije, menadžmenta nije preduzeo nijednu akcija za adresiranje ovih pitanja.

2.3 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

Izveštaj spoljne revizije² za GFI-a Trainkos-a za 2015 godinu, rezultirao je sa šest (6) glavnih preporuka. Trainkos je izradio Akcioni Plan gde se predstavlja način kako će se adresirati sve preporuke. Do kraja naše revizije za 2016 godinu, sprovedena je samo jedna (1) preporuka. Za detaljniji opis preporuka i kako su one adresirane pogledajte Dodatak III.

Pitanje 3 - Sprovođenje preporuka iz prethodne godine- Prioritet visok

- Nalaz** Od ukupno šest (6) preporuka koliko ih se dato u prethodnog godini, samo jedna (1) je u potpunosti sprovedena. Ovo se desilo menadžment Trainkos-a nije primenio neki formalni proces za upravljanje i nadgledanje načina sprovođenja preporuka Spoljnog Revizora.
- Rizik** Ne sprovođenje preporuka povećava rizik kontinuiranog postojanja istih slabosti koje se povezuju sa finansijskim izveštajima i finansijskim upravljanjem i kontrolom u celini.
- Preporuka 3** Predsedavajući Odbora treba da obezbedi sprovođenje akcionog plana, koji utvrđuje vremenske rokove za sprovođenje preporuka Spoljnog Revizora, sa identifikovanim odgovornim članovima osoblja, sa početnim fokusom na najvažnije oblasti. Trebaju se razmotriti razlozi za ne adresiranje sa relevantnim direktorima i da se iste izveštavaju kod Izvršnog Direktora.

2.4 Specifični pregledi upravljanja

Naš rad u posebnim oblastima aranžmana upravljanja je zasnovan preko planiranja revizije, uzimajući u obzir kontekst unutar kojeg deluje Trainkos kao i izazove sa kojima se suočava.

2.4.1 Određivanje strateških ciljeva

Pravni okvir zahteva da Javna Preduzeća izrade Poslovni Plan, koji treba da se osvoji od strane Odbora Direktora u zakonski predviđenom roku.

² Izveštaj spoljne revizije - Reviziju GFI TRAINKOS za 2015 godinu je izvršila privatna revizorska firma, a ne NKR, i njihovo izveštavanje je uključilo izveštaj sa mišljenjem i pismo menadžmentu u kojem su predstavljeni nalazi sa preporukama.

**Pitanje 4 - Ne utvrđivanje vremenskih rokova za realizaciju poslovnih i finansijskih ciljeva-
Visoki prioritet**

- Nalaz** Odbor je izradio i usvojio poslovni plan za 2016 godinu unutar zakonski predviđenog roka. Plan sadrži poslovne i finansijske ciljeve koje preduzeće cilja da ispuni tokom 2016-god, kao i pristup za ispunjenje ovih ciljeva. Međutim plan ne sadrži vremenske rokove za ispunjenje ovih ciljeva.
- Rizik** Nedostatak vremenskih rokova za ispunjenje ciljeva, onemogućuje praćenje ispunjavanja ovih ciljeva sa gledišta vremenskih rokova, kada se ovi ciljevi trebaju ispuniti.
- Preporuka 4** Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da poslovni plan uporedo sa poslovnim ciljevima i pristup za njihovo ispunjenje sadrži i vremenske rokove za njihovo ispunjavanje.

2.4.2 Menadžersko izveštavanje i odgovornost

Menadžment je primenio jedan niz unutrašnjih kontrola da bi obezbedio da finansijski sistemi funkcionišu kako treba. Važno je da oni uključuju odgovarajuće izveštavanje kod menadžmenta kako bi se omogućio efektivan i blagovremen odgovor prema identifikovanim operativnim problemima.

Pitanje 5 – Slabosti u menadžerskim kontrolama - Visoki prioritet

- Nalaz** Naš pregled menadžerskih kontrola koje su primenjene u ključnom finansijskom sistemu Trainkos-a je istakao da su linije polaganja odgovornosti i komuniciranja bile funkcionalne preko redovnih sastanaka i pismenog izveštavanja. Međutim uprkos ovome unutrašnje kontrole u mnogim oblastima nisu primenjene na efektivan način i nisu uspele da spreče greške tokom godine. Kontrole su bile posebno ne efektivne pri sprovođenju preporuka revizije, upravljanja računima potraživanja, naplatnim računima, ne prometne imovine, zaliha, realizacije prihoda, realizacije troškova, upravljanja ljudskim resursima, izvršenja isplata bez overavanja, neodgovarajuće kategorizacije troškova i kašnjenja u izvršenju isplata.
- Rizik** Ne primenjivanje kontrola na efektivan način je umanjilo efektivnost finansijskog upravljanja unutar Trainkos-a. Ovo može takođe rezultirati netačnim finansijskim podacima.
- Preporuka 5** Predsedavajući Odbora treba da razmotri razloge za ne efikasno primenjivanje kontrola u gore navedenim oblastima i da obezbedi njihovo otklanjanje kako bi se poboljšale ove slabosti.

2.5 Sistem unutrašnje revizije

Kancelarija Unutrašnje Revizije (KUR) deluje sa dva člana osoblja – Direktorom KUR i sa jednim revizorom. KUR je pripremila strateški i godišnji plan. Godišnjim planom je predvidela sedam (7) revizija i realizovala je sedam (7), od ovoga broja pet (5) su realizovane, a preostale dve (2) su na zahtev menadžmenta zamenjene. Za izvršenje efektivne revizije potreban je sveobuhvatan program rada koji odražava finansijske i ostale rizike Trainkos-a i pruža dovoljnu sigurnost o efektivnosti unutrašnje kontrole. Uticaj proizvoda Unutrašnje revizije treba da se presudi od važnosti koju menadžment pruža adresiranju preporuka kao i od podrške i izazova koji su pruženi od strane efektivnog Komiteta Revizije. Komitet Revizije koji se sastoji od tri člana je održavao redovne mesečne sastanke na kojima su raspravljani rezultati unutrašnje revizije e kao i izveštaj spoljne revizije.

Pitanje 6 – Nedostaci u funkcionisanju KUR - Visoki prioritet

Nalaz	Postoje slabosti u vezi sa aktuelnim operacijama KUR: <ul style="list-style-type: none">• Unutrašnja revizija u vezi sa finansijskim izveštajima za 2015 godinu, nije identifikovala nijednu od slabosti koje je naša revizija identifikovala u vezi sa početnim bilansima na finansijskim izveštajima 2016-god; i• Menadžment Trainkos-a nije pripremio plan za sprovođenje preporuka KUR i kao posledica toga ima zastoja u njihovom sprovođenju.
Rizik	Izveštaj unutrašnje revizije koji ne odražava postojeće rizike entiteta, utiče na ne identifikovanju i ne adresiranju slabosti u kontrolama završeci tako sa netačnim finansijskim izveštajima, neefikasnošću i operativnim gubicima. Takođe, ne pripremanje akcionom plana potvrđuje nespremnost menadžmenta za poboljšanje postojećih procesa.
Preporuka 6	Za postizanje maksimalne koristi od aktivnosti unutrašnje revizije. Predsedavajući Odbora Direktora treba da osigura Komitet Revizije na kritičan način pregleda planove i rezultate unutrašnje revizije, realizaciju plana, rezultate i kvalitet revizorskih izveštaja. Takođe treba da pregleda i akcije koje su preduzete od strane menadžmenta u vezi sa preporukama unutrašnje revizije.

3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola

3.1 Uvod

Naš rad o Finansijskom Upravljanju i Kontroli (FUK) izvan oblasti Upravljanja koje su naglašene u drugom poglavlju, odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova u Trainkos-u. Kao deo toga mi razmatramo upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudske resurse, imovinu, obaveze i ekvitet.

3.2 Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

Potrebno je poboljšanje nad kontrolama opšteg upravljanja Traikos-a. Postojeći procesi planiranja budžeta nisu adekvatni, oni nisu uzeli u obzir razloge koji mogu nastati tokom godine a koji mogu dovesti preduzeće u opasnosti da ne bude u stanju da postigne svoje ciljeve i da ne bude u stanju da pokrije troškove. Preduzeće je tokom 2016-god, poslovalo sa gubitkom u iznosu od 1,186,710€. Važnu ulogu u ovom finansijskom rezultatu i u opštem poslovanju preduzeća je odigralo i ne prikupljanje prihoda od prevoza robe, nepotpuno pokrivanja gubitaka od prevoza putnika po linijama koje su odobrene od strane Ministarstva Infrastrukture za 2016-god, kao i stanje zastarelih pokretnih vozila.

Imajući u vidu ovo sadašnje stanje, bez realne osnove za nalaženje adekvatnog rešenja za prevazilaženje ovoga stanja a ni za povećanje aktivnosti dovodi do situacije koja donosi u opasnost dalje delovanje preduzeća.

Dalje, ni ostali procesi kao što je regrutovanje osoblja nije upravljano u skladu sa zakonskim zahtevima. Angažovanje osoblja za specifične poslove i zadatke prema redovnim radnim položajima i bez održavanja nekog konkurentnog procesa, nejednako tretiranje kandidata tokom intervjuisanja ako i ne pismeno obaveštavanje aplikanata, umanjuje konkurenciju i povećava mogućnost angažovanja neodgovarajućih osoba za određene položaje.

Izvršenje isplata za ne rene troškove, dvostruka primena PDV kao i ne određivanje menadžera ugovora su pokazatelji da se trebaju poboljšati unutrašnje kontrole u procesiranju isplata i upravljanju nabavkama. Trebaju se takođe pregledati i postojeći procesi u upravljanju imovinom a posebno, izrada pravilnika za upravljanje imovinom kao i način tretiranja imovine na računovodstvenim registrima.

Ove i ostale slabosti koje su prikazane u ovom izveštaju se trebaju uzeti u obzir od strane Odbora Direktora kako bi se poboljšalo finansijsko upravljanje i kontrola u Trainkos-u.

3.3 Planiranje i izvršenje budžeta

Mi smo razmotrili izvore budžetskih fondova za Trainkos, trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama kao i prikupljene prihode. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Planirane i izvršene ekonomske kategorije (u €)

Br.	Opis	Početno planiranje 2016	Pregledano planiranje 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015
1	Prihodi	5,108,272	4,557,889	3,151,291	5,096,606
2	Rashodi	5,090,395	4,489,517	4,338,002	4,996,780
3	Dobitak/Gubitak (1-2)	17,877	68,327	(1,186,711)	99,826

Prihodi koji su prikazani iznad pokazuju prihode koji su prikupljeni preko aktivnosti preduzeća, prihode os subvencija koje su primljene od strane Ministarstva Infrastrukture, Ministarstva Ekonomskog Razvoja kao i druge prihode koji su primljeni preko drugih grantova.

Što se tiče troškova, iznos koji je prikazan na tabeli iznad predstavlja sve troškove koji su realizovani tokom godine uključujući i troškove obezvređivanja/amortizacije.

Tabela 2. trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama- izvršenje naspram budžeta (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama:	5,090,395	4,489,517	4,338,000	5,969,073
Plate i Dnevnice	1,723,706	1,807,500	1,769,155	1,773,449
Roba i Usluge uključujući Komunalije	1,491,689	1,189,867	245,393	1,294,269
Troškovi Usluga	1,875,000	1,492,150	1,338,142	1,929,064
Troškovi amortizacije	0	0	985,310	972,291

Kategorija Kapitalnih Investicija nije prikazana na tabeli iznad jer se troškovi kapitalnih investicija koje su završene tokom godine priznaju preko troškova amortizacije. Iznos investicija koje su primljene tokom godine je prikazan kod imovine kao kupovine tokom godine.

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama su date u nastavku:

- Povećanje budžeta za Plate i Dnevnice za 83,794€ je rezultat povećanja broja regrutovanih radnika koje je nastalo tokom 2016-god.
- Potrošnja budžeta u kategoriji Roba i Usluga u odnosu na planiranje je bilo u rasponu od 20%. Ovo nisko izvršenje se desilo kao posledica slabog finansijskog stanja.
- U okviru troškova usluga su bili planirani i komunalni troškovi, izvršenje u ovoj kategoriji u odnosu na planiranje je bilo 90%

Pitanje 7 - Neodgovarajuća kategorizacija troškova - Visoki Prioritet

- Nalaz** Prema MSR 2, Troškovi usluga se uglavnom tiču troškova rada i ostalih troškova osoblja koje je direktno angažovano na pružanju usluga. A ostali troškovi se poznaju kao troškovi u periodu kada se pružaju te usluge. U troškovima za usluga su uključeni svi komunalni troškovi koji se tiču električne energije, otpada, vode i grejanja u iznosu od 44,022€, i kao takvi bi trebali biti kategorizovani kao troškovi perioda.
- Rizik** Uključivanje komunalnih troškova kod troškova usluga stvara nejasnoće po stavkama finansijskih izveštaja.
- Preporuka 7** Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da u se okviru troškova usluga uključe samo oni troškovi koji su povezani sa troškovima usluga, a da se ostali troškovi priznaju kao troškovi perioda.

3.4 Prihodi

Trainkos je za 2016-god, planirao da ostvari prihode u iznosu od 4,577,889€, a ostvario je 3,151,291€. Trainkos ostvaruje prihoda preko svojih aktivnosti kao i preko ostalih izvora koji su prikazani na sledećoj tabeli.

Tabela 3. Planirani izvršeni prihodi u €:

	Početni budžet 2016	Završni Budžet 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015
Prihodi	4,016,272	4,577,889	3,151,291	4,351,131
Prihodi od prevoza roba	2,052,764	897,315	589,146 ³	1,734,612
Prihodi od prevoza putnika	208,165	208,165	188,906	195,050
Ostali prihodi	323,525	155,117	173,670	232,450
Prihodi od subvencija - Ministarstvo Infrastrukture	931,959	1,967,292	759,766	789,427
Prihodi od subvencija - Ministarstvo Ekonomskog Razvoja	500,000	500,000	499,999	500,000
Prihodi od grantova za kapitalne investicije ⁴			939,804	899,592

³ Iznos kod prevoza robe uključuje iznos koji je ostvaren kao i sniženja koja su dobijena u iznosu od 6,260€

⁴ Prema MSR 20, grantovi koji su primljeni za amortizovanih sredstva priznaju se kao prihod tokom perioda u kojima amortizacija na tu imovinu. To znači da je iznos realizovanih kapitalnih grantova koje su predstavljene u GFI, prihodi se priznaju bude priznata kao deo prihoda odloženih grantova u prethodnim godinama za iznos amortizacije se vrši za one kapitalne investicije.

Pitanje 8 – Planiranje prihoda – Visoki Prioritet

- Nalaz** Trainkos je od prevoza robe ostvario prihode u iznosu od samo 589,146€ što u odnosu na razmotreni budžet za ovu vrstu prihoda čini samo 66%. Preduzeće se u poređenju sa prethodnom godinom suočilo sa padom ostvarivanja prihoda za 66%. To se desilo usled privremenog prekida prevoza od strane ključnog klijenta. Međutim to se ipak nije odrazilo na pregledani plan prihoda i troškova kako bi se obezbedilo dobro upravljanje preduzećem.
- Rizik** Slabi procesi planiranja ne uzimajući u obzir i uzroke koji mogu nastati tokom godine dovodi do opasnosti da kompanija ne bude sposobna da ispuni svoje ciljeve i da pokrije troškove što će onda rezultirati povećanjem obaveza prema dobavljačima.
- Preporuka 8** Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da se ostvarivanje prihoda nadzire na sistematski način i da se izmene i odstupanja sa početnih planova odraze na plan prihoda

3.4.1 Prihodi od poslovanja JP

Prihodi koji su ostvareni od poslovanja Trainkosa tokom 2016-god, su bili u iznosu od 951,722€. Oni se tiču prihoda od prevoza robe, prevoza putnika i ostalih usluga

Pitanje 9 – Nedostaci u upravljanju prihodima – Srednji Prioritet

- Nalaz** Na osnovu ugovora za prevoz robe koji je sklopljen od strane Trainkos-a i Klijenta, u slučaju kašnjenja u isplati fakture roku od 20 dana nakon prijema onda nastoji kazna sa kamatom od 0.05% dnevno na ukupan iznos duga. Kod tri takva slučajeva nisu primenjene kazne prilikom kašnjenja u isplati fakture od strane klijenta. To se dogodilo jer preduzeće ne vodi neki registar kako bi identifikovalo isplaćene i ne isplaćene fakture, a takođe i zato što Traikos nije na vreme izvršio upis prihoda.
- Rizik** Ne blagovremeno upisivanje faktura kao i ne evidentiranje isplate svake fakture uzrokuje poteškoće u identifikovanju faktura kod kojih se trebaju nametnuti kazne. Ne primenjivanje kazni utiče u usporavanju prikupljanja prihoda i u povećanju računa potraživanja.
- Preporuka 9** Predsedavajući Odbora treba da preduzme mere kako bi obezbedio da se upisivanje prihoda obavlja na vreme, da se vodi jedan registar u vezi sa fakturama koje su isplaćene i ne isplaćene od strane klijenata i da u slučaju kašnjenja isplata od strane klijenata nameće i kazne.

3.4.2 Prihodi od ostalih izvora

Prihodi koji su ostvareni tokom 2016-god, od subvencija i grantova su bili u iznosu od 2,059,765€. Iznos od 759,766€ je primljen od Ministarstva Infrastrukture za pokrivanje troškova prevoza putnika u skladu sa Zakonom o Kosovskim Železnicama i u skladu sa direktivama EU-je uvezi sa pružanjem usluga od opšteg interesa. Iznos od 499,999€ su takođe prihodi koji u primljeni od strane MER za delimično pokrivanje gubitaka od prevoza putnika. Trainkos je tokom ovog perioda primio još 800,000€ koje su dodeljene za kapitalne investicije od strane MER.

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti ili

3.4.3 Plate i dnevnice

Plate i Dnevnice se isplaćuju putem bankarskog računa Preduzeća i izračunavaju se preko programa računovodstva Trainkos-a. Ključne kontrole koje potvrđuju tačnost i celovitost isplate plata se obezbeđuju od sistema unutrašnjih kontrola.

Aktuelni broj zaposlenih na kraju godine je bio 237 zaposlenih i 6 članova Odbora Direktora. Mi smo testirali nekoliko procedura regrutovanja, dosijee osoblja i pregledali smo platne spiskove i istovremeno smo uporedili i računovodstvene podatke sa onima koji su prikazani na GFI-a.

Pitanje 10 - Upravljanje ljudskim resursima - Visoki Prioritet**Nalaz**

Tokom testiranja ove kategorije, primetili smo sledeće nedostatke:

Prema Zakonu o Radu (član 8), Poslodavac u javnom sektoru je obavezan da objavi javni konkurs svaki put kada primi nekog zaposlenog ili kada sklopi radni odnos. Preduzeće je tokom 2016-god, angažovalo 15 zaposlenih za posebne poslove i zadatke, međutim ovi zaposleni su pokrivali redovna radna mesta za koje nije preduzeta procedura regrutovanja.

Neravnopravno tretiranje aplikanata tokom procesa regrutovanja. Prema Zakonu o Radu (član 5) zabranjena je diskriminacija u zapošljavanju i u profesiji, vezano za regrutovanja prilikom zapošljavanja. Tokom procesa regrutovanja za položaj Agenta za Marketing, kandidati koji su se izložili intervjuu nisu tretirani na ravnopravan način. To se desilo jer pitanja na intervjuu nisu bila prethodno usvojena i ujedinjena za sve kandidate, međutim komisija je koristila različita pitanja za svakog kandidata.

Slabosti tokom procesa regrutovanja. Prema Uputstvu o Radnom Odnosu (član 5), izabrani kandidati treba da se pismeno pozovu najmanje 48 časova pre testiranja. U tri procesa regrutovanja, aplikanti nisu pismeno pozvani da se podvrgnu testiranju, prilikom čega neki aplikanti iako su ispunili sve kriterijume da se podvrgnu testiranju oni ipak nisu učestvovali na testiranju. Prema službeniku za ljudske svi aplikanti su bili pozvani preko telefona.

Rizik

Angažovanje zaposlenih za specifične poslove i zadatke na položajima koji su redovan radna mesta bez izvršenja nekog konkurentnog procesa, neravnopravan tretman kandidata tokom intervjuja kao i nepismeno obaveštavanje aplikanata, minimizira konkurenciju i povećava rizik angažovanja osoba koji nisu odgovarajući za određene položaje.

Preporuka 10

Predsedavajući Odbora treba da razmotri identifikovane nedostatke i da preduzme odgovarajuće mere da se prilikom angažovanja novih radnika ispoštuju odgovarajuće zakonske odredbe, u isto vreme položaji sa operativnim odgovornostima se trebaju obavljati od strane službenika/radnika sa redovnim radnim ugovorima.

3.4.4 Robe i usluge

Završni budžet za robe i usluge u 2016-god, je bio 1,189,867€. Sa toga budžeta je potrošeno 245,393€. Ovi troškovi se tiču administrativnih i operativnih troškova preduzeća.

Pitanje 11 - Ne sertifikovanje troškova od strane službenika za sertifikaciju - Visoki Prioritet

Nalaz Prema akrualnom⁵ principu računovodstva, troškovi se upisuju u trenutku njihovog nastanka a ne u trenutku njihove isplate. Prilikom upisa troškova oni se trebaju sertifikovati/overiti od strane službenika za sertifikaciju. Mi smo naišli na 23 slučajeva kod kojih službenik za sertifikaciju nije izvršio sertifikovanje predmeta. To se desilo usled nedostatka kontrole sa njegove strane.

Rizik Izvršenje isplata za ne sertifikovane troškove povećava rizik da se izvrše isplate koje nisu u skladu sa relevantnim dokazima i da pritom ni njihovi iznosi ne budu tačni.

Preporuka 11 Predsedavajući odbora treba da obezbedi povećanje kontrola, kako bi se svi troškovi proverili i odobrili od strane Službenika za Sertifikovanje , pre njihovog upisivanja na računovodstvenom sistemu.

Pitanje 12 - Cene usluga u suprotnosti sa uslovima ugovora - Srednji prioritet

Nalaz U sporazumu koje je sklopljen između Trainkos-a i Kosovskih Železnica Infrakos DD, u vezi sa uslugama interneta i radio-veza, navodi se da specifičan iznos za usluge koji se prikazuje na sporazumu podrazumeva iznos uključujući i isplatu svih poreskih obaveza koje su primenljive u zemlji.

Na fakturama koje su primljene za usluge interneta i radio-veza, PDV je kod 21 slučaja izračuna dva puta. To se dogodilo kao posledica nedostatka kontrola od strane službenika za sertifikaciju.

Rizik Ne funkcionisanje sistem unutrašnje kontrole prilikom upisivanja faktura povećava rizik da se isplate iznosi koji su veći od onih koji se predviđaju sporazumom.

Preporuka 12 Predsedavajući odbora treba da obezbedi da službenik za sertifikovanje verifikuje troškove u skladu sa sporazumom i da za deo koji je isplaćeno više zatraži da se taj iznos vrati budžetu preduzeća.

⁵ Akrualni princip - priznavanje transakcija i događaja je izveštavano kada one nastaju a nekada se gotovina isplaćuje ili primi.

Pitanje 13 – Ne određivanje Menadžera Ugovora u skladu sa Zakonom o Javnim Nabavkama – Visoki prioritet

- Nalaz** Prema Zakonu o Javnim Nabavkama, Ugovorni Autoritet treba da odredi menadžera ugovora, odmah nakon potpisivanja ugovora. Kod jednog slučaja Trainkos nije odredio menadžera ugovora, a pritom nije pripremljen plan za upravljanje ugovorom. To se desilo kao posledica nedostatka odluke od strane Izvršnog Direktora.
- Rizik** Ne određivanje menadžera ugovora, dovodi do opasnosti da Ekonomski Operater ne ispuni obaveze performanse u skladu sa uslovima ugovora, da se isplate ne izvrše u skladu sa uslovima ugovora i da ne bude kontrole kvaliteta.
- Preporuka 13** Predsedavajući odbora treba da obezbedi odgovarajuće mere za poštovanje propisa javne nabavke i da vrši odgovarajući nadzor za upravljanje.

3.4.5 Kapitalne Investicije

Završni budžet za kapitalne investicije je bio 800,000€ ovo je iznos koji je MER izdvojio za kapitalne investicije. Sa toga budžeta je tokom 2016 potrošeno 722,672€. Ovi troškovi se tiču projekta Popravka Lokomotive – remonta i ostalih projekata koji su u toku.

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3.5 Imovina

3.5.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Vrednost stalne imovine na kraju 2016-god, je bila 5,908,644€. Vođenje sadržajnog registra imovine u Trainkos-u se vodi preko kompjuterskog programa računovodstva. Na registru imovine su upisane samo stalne imovine u iznosu od iznad 1,000€.

Naša revizija je uključila imovinu koja je kupljena tokom 2016-god, kako bi smo verifikovali da je uisana na računovodstvenom registru i na imovinskom registru.

Struktura i promene kod ovih imovina su prikazane na tabeli ispod:

Tabela br. 4 Imovina prema kategorijama i iznosima u €

Opis	Zemljišta	Zgrade	Oprema i mašine	Ukupno
Istorijska vrednost (Kupovna cena)	229,680	1,218,659	8,278,096	9,726,435
Kupovine tokom godine		7,868	1,085,130 ⁶	1,092,998
Akumulisana amortizacija	-	(248,764)	(3,657,940)	(3,906,704)
Godišnja amortizacija	-	(61,293)	(924,017)	(985,310)
Evaluacija imovine				
Neto vrednost u knjigama 31/12/2016 ⁷	229,680	916,470	4,781,269	5,927,419

⁶ Ovaj projekat je ugovoren 2015, a završen je i priznat kao imovina u 2016. Isplate za ovu imovinu su ostvarene kao što sledi: u 2015 je u avansu isplaćen iznos od 752,948€, u 2016 je isplaćeno 256,660€ i preostali dug je 75,552€.

⁷ Ovi iznosi su prema računovodstvenim podacima, a na GFI-a si potcenjeni za iznos od 10,132€ za opremu i mašine a za zgrade su potcenjeni za 8,642€

Pitanje 14 – Slabo upravljanje stalnom imovinom-Visoki Prioritet**Nalaz**

Tokom testiranja stalne imovine primetili smo sledeće slabosti:

- Neusklađenost između računovodstvenih podataka i GFI. Vrednost stalne imovine koja je prikazana na GFI je 5,908,644€ a ova vrednost ja računovodstvenim podacima iznosi 5,927,419€, rezultirajući tako potcenjivanjem vrednosti ovih imovina za 18,774€.
- Nedostatak pravilnika ua upravljanje stalnom imovinom. Prema statutu kompanije (član 7), Društvo treba da izradi pravilnike, koji sadrže odredbe za upravljanje i funkcionisanje deoničarskog društva. Trainkos nije imao neki pravilnik za upravljanje imovinom koji se treba prilagoditi sa potrebama i zahtevima kompanije oslanjajući se na standardima i pravilima koja su na snazi. To se desilo kao posledica ne shvatanja važnosti pravilnika o upravljanju imovinom.
- Netačno prikazivanje vrednosti zgrade. Troškovi za izradu projekta za renoviranje zgrade u iznosu od 7,868€ su kapitalizovani kao ri-evaluacija imovine iako se ovo renoviranje nije desilo. To se desilo kao posledica nepoznavanja MSR od strane finansijskog službenika i usled nedostatka službenika za imovinu prilikom popisa.

Rizik

Potcenjivanje imovine, nedostatak pravilnika za upravljanje imovinom i povećanje vrednosti imovine u suprotnosti sa MSR dovodi do opasnosti da se imovine ne tretiraju na odgovarajući način i da kao posledica utiču na netačno prikazivanje na GFI-a

Preporuka 14

Predsedavajući Odbora treba da usvoji unutrašnji pravilnik koji određuje standardne procedure za upravljanje stalnom imovinom i da obezbedi da će se imovina tretirati u skladu sa MSR i pravilima koja su na snazi, prikazivajući tako njihov tačan iznos na GFI-a.

3.5.2 Tretiranje gotovog novca

Gotovina i njeni ekvivalenti uključuju bilanse gotovine na bankarskim računima i u sefu. Gotovinsko stanje na početku perioda izveštavanja je bilo 1,826,035€, a na kraju perioda je bilo 51,046€.

Pitanje 15 – Troškovi za službena putovanja u suprotnosti sa pravilnikom – Srednji Prioritet

- Nalaz** Prema Pravilniku o Službenim putovanjima (član 4), svi zaposleni su obavezni da podnose zahteva za službeno putovanje praćen službenom pozivnicom institucije i agendom službenog sastanka. U tri slučaja u iznosu od 5,783€, službena putovanja nisu bila potkrepljena odgovarajućim dokazima, kao što je agenda i službena pozivnica.
- Rizik** Trošenje sredstava za službena putovanja bez odgovarajućih dokaza, dovodi do opasnosti da ova sredstva možda nisu iskorišćena za službenu namenu, čineći troškove bez zakonske osnove.
- Preporuka 15** Predsedavajući odbora treba da obezbedi da se zahtevi za službena putovanja procenjuju u skladu sa pravilnicima koji su na snazi i da se finansiraju samo kada se budu ispunili odgovarajući kriterijumi.

3.5.3 Potraživanja

Računi potraživanja Trainkos-a predstavljaju iznose sredstava koje klijenti duguju preduzeću za usluge koje su dobili od preduzeća. Trainkos je prikazao potraživanja u iznosu od 1,807,575€, od kojih su 107,975€ deo subvencija od strane Ministarstva Infrastrukture⁸. U poređenju sa prethodnom godinom, potraživanja ove godine pokazuju jedan trend u porastu i to za iznos od 406,935€. To se desilo usled ne efektivnih politika koje su primenjene od strane menadžmenta i zbog nedostatka strategije za prikupljanje ovih dugova. Nedostaci u vezi sa upravljanjem i prikazivanjem računa potraživanja si prikazani kod pod-odeljka i kod Revizorskog mišljenja.

3.6 Kapital i Obaveze

3.6.1 Kapital

Kapital je u datumu bilansa stanja finansijskih izveštaja prikazan prema sledećoj strukturi:

Opis	Dana 31/12/2016	Dana 31/12/2015
Osnovni kapital	25,000€	25,000€
Rezervni kapitali	4,733,550€	5,258,292€
Preneti dobiti/gubici	560,051€	461,225€
Dobici/Gubici u aktuelnoj godini	(1,186,710)€	99,826.80€
Rezerva evaluacije	-	-

⁸ Ministarstvo Infrastrukture je prenelo ova sredstva na račun Trainkos-a tokom perioda revizije.

Podaci koji su predstavljeni na ovoj tabeli su u skladu sa iznosima koji su prikazani na GFI-a koje nisu iste sa podacima na računovodstvenim registrima.

Pitanje 16 - Netačno predstavljanje ekviteta - Visoki prioritet

Nalaz	<p>Tokom testiranja ekviteta, primetili smo sledeće slabosti:</p> <ul style="list-style-type: none">• Rezervni kapital se sastoji od vrednosti aktiva koji su uloženi od strane deoničara preduzeća. Početna vrednost rezervnog kapitala na dan osnivanja kompanije 2011-god, je bila 4,978,578€. A bilans ovog računa je na kraju 2016-god, bio 5,003,218€. Ovo povećanje od 15,640€ se desilo kao posledica upisivanja razlika u zalihama koje su rezultirale prilikom poslednjeg popisa na kraju godine koje je izvršeno od strane Komisije za popis zaliha; i• Iznos dobitaka/gubitaka koji su preneti koji bi trebao da se predstavi na GFI-a za 2016-god, je bio 561,051€, međutim ovaj iznos je potcenjen za iznos od 1,000€. To se dogodilo kao posledica netačnog izračunavanja od strane finansijskog službenika
Rizik	<p>Upisivanje zaliha na kategoriji rezerve kapitala kao i potcenjivanje prenetih dobitaka/gubitaka, dovodi do opasnosti da kompanija izvrši precenjivanje/potcenjivanje nekog drugog bilansa sa ciljem uravnotežavanja kreditne strane da dužničkom stranom.</p>
Preporuka 16	<p>Predsedavajući odbora treba da obezbedi da će se izvršiti sve potrebne ispravke preko postavljanja jednog mehanizma za pregled kako bi se potvrdila tačnost iznosa koji su upisani na računovodstvenom registru i da se isti predstave i na GFI-a.</p>

Pitanje 17 – Poslovanje preduzeća sa gubicima- Visoki prioritet

- Nalaz** Preduzeće je tokom perioda izveštavanja poslovalo sa gubicima u iznosu od 1,186,710€. Bilo je nekoliko razloga koji su imali značajnog uticaja na ovaj finansijski rezultat a i na opšte poslovanje preduzeća, a najvažniji su: prevoz roba kao najvažnija aktivnost kompanije je ove godine naznačio stalan pad, nepotpuno pokrivanje gubitaka od prevoza putnika po linijama koje su odobrene od strane Ministarstva Infrastrukture za 2016-god, kao i stanje zastarelih pokretnih vozila.
- Rizik** Uzimajući u obzir gore pomenute tretmane, sadašnje stanje, bez neke realne osnove za nalaženje adekvatnog rešenja za njeno prevazilaženje i u povećanju aktivnosti vodi do situacije gde se dovodi u opasnost nastavak poslovanja preduzeća.
- Preporuka 17** Predsedavajući Odbora i Izvršni Direktor, treba da izrade strateški plan održivosti i poboljšanja poslovanja koji treba da bude obavezujući u praksi.

3.6.2 Tretiranje dugova

Izveštaj obaveza na kraju 2016 godine je bio u iznosu od 5,055,698€. Sa ovoga iznosa, dugoročne obaveze su u iznosu od 4,196,300€, koje predstavljaju prihode sa grantova a takođe i 227,196€ su provizije prema povezanim strankama. Kratkoročne obaveze su u iznosu od 859,398€, i to su obaveze prema dobavljačima i Poreskoj Upravi Kosova.

Pitanje 18 – Netačne evidencije naplatnih računa –Visoki Prioritet

Nalaz	<p>Tokom testiranja naplatnih računa, primetili smo sledeće nedostatke:</p> <ul style="list-style-type: none">• Neusklađenost između računovodstvenih podataka i potvrdnih pisama od strane dobavljača. Kod dva potvrdna pisma koja su dobijena od strane dobavljača, primećene su neusklađenosti sa računovodstvenim podacima. U jednom slučaju je iznos duga koji je potvrđen od dobavljača 0€, a iznos duga prema ovom dobavljaču na računovodstvenim podacima je 3,171€. Kod drugog slučaja, dobavljač je potvrdio iznos od 4,534€, a na računovodstvenim podacima se ovaj dug vodi kao 5,030€. Ovo se desilo kao posledica netačnog upisivanja i ne usklađivanja sa dobavljačima; i• Naplatni računi sa negativnim iznosima. Na računovodstvenim podacima se vode 10 dobavljača čiji je dug u ukupnom iznosu od 19,660€ upisan negativnim iznosima. To se desilo kao posledica netačnih upisivanja.
Rizik	<p>Precenjivanje obaveza dovodi do opasnosti da preduzeće plati dobavljačima obaveze koje im ne duguje. A upisivanje obaveza u negativnim iznosima umanjuje stanje naplatnih računa rezultirajući tako netačnim iznosima u GFI-a.</p>
Preporuka 18	<p>Predsedavajući Odbora Direktora treba da obezbedi da se izvrši usklađivanje računovodstvenih podataka sa dobavljačima, i da se negativni iznosi tretiraju i upisuju po adekvatnim računovodstvenim registrima.</p>

3.7 Objašnjavajuće beleške

Objašnjavajuće beleške predstavljaju informacije u vezi sa osnovom pripreme finansijskih izveštaja i računovodstvenih politika, pružaju odgovarajuće objašnjavajuće informacije koje se zahtevaju od strane MSFI i pružaju dodatne informacije koje nisu predstavljene na izveštaju o finansijskom stanju, izveštaju o prihodima, izveštaju o protoku novca i na izveštaju u promenama ekviteta, ali su pritom važne da se shvati svaka od njih.

Pitanje 19 – Nepotpuno predavljanje objašnjavajućih beleški –Visoki Prioritet

Nalaz Prema MSR 1, objašnjavajuće beleške se trebaju predstaviti na sistematičan način, sve dok je to moguće. Svaka stavka na izveštaju o finansijskom stanju, izveštaju o prihodima, izveštaju o promenama ekvitema ili izveštaju o gotovinskim tokovima se trebaju referisati na objašnjavajućim beleškama sa odgovarajućim informacijama xxxx

Tokom analize objašnjavajućih beleški, identifikovane su sledeće slabosti:

- Nisu predstavljene objašnjavajuće informacije u vezi sa stalnom imovinom, njihovom amortizacijom, povećanjem ili smanjenjem;
- Zalihe su predstavljene sa istim razlikama kao što su one između računovodstvenih podataka i finansijskog stanja;
- Ne detaljne informacije u vezi sa računima potraživanja. Kao i kod izveštaja o finansijskom stanju, bilans računa potraživanja je i kod objašnjavajućih beleški prikazan drugačije od računovodstvenih podataka;
- Nije predstavljena objašnjavajuća informacija u vezi sa avansima iako je njihova vrednost iznosila 921,394€;
- Nisu predstavljene objašnjavajuće informacije u vezi ekvitema i obaveza;
- Ne detaljne informacije u vezi sa prihodima i troškovima usluga; i
- Isto predavljanje kontigentnih obaveza kao i prošle godine, iako je tokom godine bilo podizanja sredstava od strane izvršioca vezano sa sudske sporove koje je preduzeće izgubilo. Nije takođe predstavljena neka detaljna objašnjavajuća informacija kako bi se shvatila mogućnost nastajanja ovih obaveza.

Rizik Nepotpuno i netačno predavljanje objašnjavajućih beleški, dovodi do opasnosti da GFI-i ne predstavljaju istinito i objektivno stanje.

Preporuka 19 Predsedavajući Odbora Direktora treba da obezbedi da će se prilikom izrade GFI-a, na objašnjavajućim beleškama predstaviti detaljne, potpune i tačne informacije za svaku stavku finansijskih izveštaja.

Dodatak I: Pristup i metodologija revizije

Odgovornost Revizora i onih koji su odgovorni za upravljanje su detaljno prikazani u Mišljenju koje je utvrđeno u poglavlju 1.2 ovog izveštaja.

Dok je ključni rezultat našeg rada mišljenje revizije, ovaj izveštaj odražava celovitost našeg rada sa posebnim fokusom i na Pitanja Upravljanja uključujući i Finansijsko Upravljanje i Kontrolu. Ovo poslednje se zasniva u našem širem programu revizije usklađenosti koja se zasniva na riziku.

Opšti sažetak ima za cilj da prikaže glavne nalaze revizije i ključne akcije za koje se Predsedavajući Odbora treba osigurati da su preduzete zarad adresiranja identifikovanih slabosti upravljanja/kontrole.

Detaljni izveštaj pruža opširniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na utvrđivanje razloga nalaza revizije i za pružanje odgovarajućih preporuka za njihovo adresiranje. Da bi bio potpuniji, mi smo uključili pitanja koja su identifikovana tokom pred-revizije tamo gde je to bilo relevantno. Naši nalazi su definisani kao:

Visokog prioriteta – Pitanja koja se ukoliko ne adresiraju mogu rezultirati materijalnim slabostima u unutrašnjoj kontroli, i gde će preduzeta akcija pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola; i

Srednjeg prioriteta - Pitanja koja mogu i ne rezultirati materijalnim slabostima, ali gde će preduzeta akcija takođe pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola.

Nalazi koji se smatraju niskog prioriteta su posebno izveštavani/će se posebno izvestiti finansijskom osoblju.

Naše procedure su uključile pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva i supstancijalne testove kao i pridružene aranžmane upravljanja, samo do one mere do koje se smatraju potrebnim za efikasno izvršenje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao da predstavljaju jednu sveobuhvatan prikaz svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje mogu da se izvrše na sistemima i procedurama koje su funkcionisale.

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije - što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se istiche i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine

Komponenta revizije	Date preporuke	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
1. Finansijski izveštaji -Aktivi	Revizor vam preporučuje da kompanija stvori odgovarajuće i potpune evidencije za svaku aktivu ponaosob uključujući i sve troškove koji su nastali za značajne popravke i održavanje kako bi tokom celog vremena imali potpunu i objektivnu sliku za svaki aktiv ponaosob.	Sprovedena		
2. Izveštaj o finansijskom stanju- Aktivi	Revizor vam preporučuje da izvršite češća poravnanja sa vašim klijentima i da uskladite podatke u cilju potpunog usklađivanja iznosa. Minimalno pre završetka finansijskih izveštaja treba da uskladite vaše beleške sa vrednostima u računovodstvenim evidencijama vaših klijenata.			Nije sprovedena
3. Izveštaj o finansijskom stanju- Pasivi – Deoničarski kapital	Tokom procesa revizije su primećeni glasove osnivačkog kapitala i onih karton profit i nesistematična nije prikazan kao odvojeni, ali zajedno u jednom računu pod nazivom "Bilans otvaranja" trenutak nije videla performanse finansijskih rezultata kompanije perspektiva. Ovaj nalaz je primećeno u izjavama 2014. i preporuka revizora ostaje na snazi.			Nije sprovedena

4. Izveštaj o finansijskom stanju- Pasivi – Ostali naplatni i trgovinski	<p>Revizor vam preporučuje da nakon što završite svoje finansijske izveštaje na kraju perioda glasovima ostalih potraživanja i drugih obaveza i trgovine obrađuju od strane odnos obaveze ili obavezne i ne klase ili grupe konta.</p> <p>(Dodatno Objašnjenje)</p> <p>Ako je kupac izvršio pretplatu da bude tretirana kao obaveza kupca da se ne prekine sa drugim kupcima vrednosti za koje kompanija tvrdi, isto važi i za dobavljače</p>			Nije sprovedena
5. Izveštaj o sveobuhvatnim prihodima	<p>Tokom procesa revizije naišli smo na neslaganje navoda sa različitih izvora u pogledu "Sveobuhvatni prihod kompanije" od navoda prihoda u probni bilans, odnosno u "bilans uspeha" ne odgovara u potpunosti sa prihodima iz NDS deklaracijama, isti fenomen je takođe primetio navodima operativni troškovi ogleđa u BV, odnosno PAGJ.P. da ne odgovara u potpunosti sa evidenciju o kupovini koje pripadaju operativnih troškova kompanije, a koje se ogledaju u poreskom za PDV. Ovaj nalaz je takođe primetio tokom revizije finansijskih izveštaja 2014. i stoga preporuka revizora ostaje ista.</p>			Nije sprovedena
6. Kupovina preko korišćenja minimalnih procedura	<p>Ugovorni autoritet treba izbegavati često korišćenje minimalnih procedura i da koristi otvorene postupke, sa ciljem jednakog tretmana, promociju konkurencije i kvaliteta postiže vrednosti za princip novca.</p>			Nije sprovedena